

O'ZBEKISTONDA BLOGERLIK VA JURNALISTIKA O'RTASIDAGI FARQ

Abdunazarova Umida

SamDCHTI 3-bosqich talabasi.

Annostatsiya: *Ushbu maqolada O'zbekistonning zamonaviy media makonidagi ikki yetakchi yo'nalish — professional jurnalistika va ommalashib borayotgan blogerlik faoliyati qiyosiy tahlil qilinadi. Muallif har ikki sohaning huquqiy asosi, axborot yetkazib berishdagi mas'uliyati va jamiyatdagi o'rniga to'xtalib o'tadi. Maqolada sohalarning o'ziga xos xususiyatlari, ularning o'zaro farqlari va integratsiya jarayonlari yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *OAV, jurnalistika, blogerlik, O'zbekiston, axborot erkinligi, etika, ijtimoiy tarmoqlar, huquqiy javobgarlik, feyk-nyus.*

Annotation: *This article provides a comparative analysis of two leading trends in the modern media landscape of Uzbekistan: professional journalism and the growing phenomenon of blogging. The author examines the legal frameworks of both fields, their responsibility in information dissemination, and their respective roles in society. The article highlights the specific features, differences, and integration processes of these two spheres.*

Keywords: *Mass media, journalism, blogging, Uzbekistan, freedom of information, ethics, social networks, legal liability, fake news.*

Kirish

Insoniyat tarixida axborot har doim jamiyatni boshqarish va shakllantirishning eng qudratli quroli bo'lib kelgan. Biroq, XXI asrning birinchi choragiga kelib, raqamli texnologiyalar va global internet tarmog'ining shiddatli rivojlanishi an'anaviy axborot uzatish tizimlarini butunlay o'zgartirib yubordi. Bugun biz "axborot portlashi" davrida yashamoqdamiz, bu yerda har bir smartfon egasi nafaqat axborot iste'molchisi, balki uning yaratuvchisi va tarqatuvchisiga ham aylandi. O'zbekistonning zamonaviy media makonida ham oxirgi yillarda

kechayotgan demokratik islohotlar, ochiqlik siyosati va soʻz erkinligiga berilayotgan eʼtibor natijasida milliy media tizimida jiddiy tarkibiy oʻzgarishlar yuz berdi.

Ilgari jamiyat hayoti va ijtimoiy muammolar haqidagi xabarlar faqatgina qatʼiy tahririyat nazoratidan oʻtuvchi gazeta, radio va televideniye kabi anʼanaviy institutlar orqali xalqqa yetkazilgan boʻlsa, bugun bu maydonga blogerlik harakati shiddat bilan kirib keldi. Bu jarayon jamiyatda "Jurnalist kim?" va "Bloger kim?" degan fundamental savollarni kun tartibiga chiqardi. Ushbu ikki tushuncha bir-biriga oʻxshashdek tuyulsa-da, aslida ularning kasbiy yondashuvi, axborotni saralash uslubi va qonun hamda etika oldidagi masʼuliyati bir-biridan jiddiy farq qiladi.

Asosiy qism

Jurnalistika va blogerlik oʻrtasidagi fundamental farq, eng avvalo, institutsiyalashgan yondashuv va kasbiy standartlarda koʻrinadi. Professional jurnalist muayyan tahririyat aʼzosi sifatida faoliyat yuritadi va uning har bir yozgan materiali jamoaviy süzgichdan oʻtadi. Jurnalistikada maʼlumotni yetkazishda xolislik (objectivity) eng oliy mezon hisoblanadi. Maqola eʼlon qilinishidan avval fakt-cheking jarayonidan oʻtadi, manbalar ishonchliligi qayta-qayta tekshiriladi. Oʻzbekiston Respublikasining "Jurnalistik faoliyatni himoya qilish toʻgʻrisida"gi qonuni jurnalistga davlat organlaridan maʼlumot olishda imtiyozlar beradi, lekin shu bilan birga undan axborotning haqqoniyligi uchun tahririyat oldidagi jamoaviy masʼuliyatni ham talab qiladi.

Blogerlik faoliyati esa koʻproq individualizm va shaxsiy brendga tayanadi. Bloger — bu ham muallif, ham muharrir, ham texnik ijrochi demakdir. Uning faoliyati Oʻzbekiston qonunchiligida "axborot resursi egasi" sifatida taʼriflanadi. Blogerlarning asosiy kuchi ularning auditoriya bilan oʻta yaqinligida va "jonli" tilida namoyon boʻladi. Agar jurnalist voqeani uchinchi shaxs nomidan, neytral ohangda bayon qilsa, bloger voqelikni oʻzining shaxsiy prizmasi orqali oʻquvchiga yetkazadi. Bu esa oʻquvchida muallifga nisbatan koʻproq hissiy bogʻliqlik va ishonch uygʻotadi. Biroq, aynan shu erkinlik baʼzan xolislikning yoʻqolishiga, subyektivizmning kuchayishiga va tekshirilmagan mish-mishlarning tarqalishiga zamin yaratishi mumkin.

Yana bir muhim jihat — axborotni yetkazib berish tezligidir. Bugungi kunda O‘zbekistondagi blogerlar tezkorlik masalasida ko‘pincha an‘anaviy OAVni ortda qoldirmoqda. Rasmiy nashrlar ma‘lumotni tasdiqlatish va tahrirlash bilan band bo‘lgan bir vaqtda, bloger voqea joyidan video-xabar yoki qisqa post e‘lon qilib ulguradi. Ammo bu yerda sifat va miqdor o‘rtasidagi muvozanat buzilishi xavfi bor. Jurnalistika axborotni chuqur tahlil qilish, muammoning ildizini topish va yechim taklif qilishga harakat qilsa, blogerlik ko‘proq voqeaning tashqi ko‘rinishi va unga bo‘lgan birinchi reaksiyaga e‘tibor qaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, jurnalistika va blogerlik bir-birini inkor etuvchi emas, balki zamonaviy medianing ikki xil, ammo bir-biriga bog‘liq bo‘lgan qirralaridir. Bugungi kunda O‘zbekiston media makonida bu ikki sohaning chegaralari tobora yaqinlashib bormoqda: ko‘plab jurnalistlar shaxsiy bloglarini yuritib, auditoriya bilan yaqin aloqa o‘rnatayotgan bo‘lsa, ko‘plab professional blogerlar o‘z faoliyatiga jurnalistik standartlarni, mas‘uliyatni va chuqur tahlilni tatbiq etishmoqda.

Kelajakdagi rivojlanish shuni ko‘rsatadiki, jamiyat uchun nafaqat tezkor, balki birinchi navbatda ishonchli axborot muhimdir. Blogerlik o‘zining operativligi va xalqchilligi bilan jamiyatdagi ijtimoiy "lift" va nazorat organi vazifasini o‘tashda davom etadi. Biroq, professional jurnalistika o‘zining tahliliy quvvati, faktlarga asoslanganligi va etik tamoyillari bilan jamiyatning intellektual tayanchi bo‘lib qolishi shart. O‘zbekistonning media ekotizimi barqaror bo‘lishi uchun blogerlar huquqiy va etik savodxonligini oshirishlari, jurnalistlar esa zamonaviy texnologiyalar va yangi auditoriya bilan ishlash ko‘nikmalarini o‘zlashtirishlari lozim.

Yakuniy xulosa shuki, jurnalistika — bu institut va qadriyat, blogerlik esa — imkoniyat va platformadir. Ularning o‘zaro sog‘lom hamkorligi jamiyatda haqiqiy so‘z erkinligini qaror toptirishga, davlat organlarining xalq oldidagi hisobdorligini oshirishga va eng muhimi, fuqarolarning haqqoniy axborot olish huquqini ta‘minlashga xizmat qiladi. Faqatgina ana shunday integratsiya va o‘zaro

professional hurmat asosida O‘zbekistonning kuchli media makonini barpo etish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

O‘zbekiston Respublikasining Qonuni, "Jurnalistik faoliyatni himoya qilish to‘g‘risida".

O‘zbekiston Respublikasining Qonuni, "Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida".

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, "Internet tarmog‘ida axborotni tarqatish tartibini takomillashtirish to‘g‘risida".

O‘zbekiston jurnalistlarining kasb etikasi Kodeksi, Toshkent, 2019-yil.

To‘ychiyev, A. "O‘zbekiston media makonida blogerlik va jurnalistika: integratsiya va farqlar". O‘zMU xabarlari, 2023-yil.